

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา¹

บุรพล ชูจันทร์²

จากการศึกษาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ศึกษาถึงหลักเกณฑ์การทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา และวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมาย และอุปสรรคต่างๆ เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี และหลักเกณฑ์ตามกฎหมาย รวมทั้งทำให้ทราบถึงลักษณะของคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา โดยเป็นคดีที่ความรับผิดทางแพ่งนั้นเกิดขึ้นเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญา กล่าวคือ หากการกระทำความผิดทางอาญาใด ทำให้ผู้กระทำความผิดในทางแพ่งด้วย ความรับผิดทางแพ่งนั้นย่อมเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา การใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดี รวมถึงอายุความในการฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาต้องอยู่ในบังคับบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 40 ถึง มาตรา 51 ซึ่งการดำเนินคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญานั้นแบ่งแยกออกได้เป็นสามกรณี คือ กรณีแรก ผู้เสียหายใช้สิทธิฟ้องคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญานั้นเอง โดยจะฟ้องต่อศาลซึ่งมีอำนาจชำระคดีแพ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง หรือ จะฟ้องรวมไปกับคดีอาญาต่อศาลซึ่งมีอำนาจชำระคดีอาญา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 40 ก็ได้เป็นสิทธิของผู้เสียหาย กรณีที่สอง เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีอาญา ถ้าผู้เสียหายมีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยคืนทรัพย์หรือใช้ราคาแทน พนักงานอัยการต้องมีคำขอให้จำเลยคืนหรือใช้ราคาแทนผู้เสียหายด้วย ทั้งนี้ตามมาตรา 43 และกรณีที่สาม ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ถ้าผู้เสียหายมีสิทธิเรียกร้องให้จำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำผิดของจำเลย ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องเข้ามาในคดีอาญาเพื่อขอให้ศาลบังคับจะเลขชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่ตนได้ ทั้งนี้ตามมาตรา 44/1 และเมื่อความรับผิดทางแพ่งนั้นมีมูลมาจากการกระทำความผิดทางอาญา ซึ่งถือเป็นข้อเท็จจริงเดียวกัน มูลกรณีเดียวกันจึงสมควรต้องรับฟังข้อเท็จจริงเป็นอย่างเดียวกันจะรับฟังข้อเท็จจริงเป็นอย่างอื่นแตกต่างกันไม่ได้ ดังนั้น มาตรา 46 จึงกำหนดให้การพิพากษาคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญาด้วย

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์รพี เล็งวิทย์ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ประทีป ธนียผล และ รองศาสตราจารย์จุฑา วงศ์ทองสรรค์

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนกลาง) คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง

จากการศึกษาทำให้ทราบว่า มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ยังมีความไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุมปัญหาหลายประการ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ปัญหาประการแรก คือ ปัญหาความหมายของผู้เสียหาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 43 กล่าวคือ กรณีที่พนักงานอัยการมีคำขอให้จำเลยคืนหรือชดใช้ราคาแทนผู้เสียหายตาม มาตรา 43 เคยมีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7326/2557 วินิจฉัยไว้ว่า การที่พนักงานอัยการจะต้องมีคำขอส่วนแบ่งให้จำเลยคืนทรัพย์สินหรือใช้ราคาแทนผู้เสียหายนั้น ต้องปรากฏว่าบุคคลนั้นเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยด้วย ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายเช่นนี้ ย่อมเป็นการตัดสิทธิของผู้ที่ได้รับความเสียหายที่มีส่วนผิดในการก่อให้เกิดการกระทำความผิดขึ้น เพราะการที่กฎหมายกำหนดให้รัฐโดยพนักงานอัยการมีหน้าที่ต้องมีการขอส่วนแบ่งขอให้คืนหรือชดใช้ราคาแทนผู้เสียหาย อันเป็นการฟ้องคดีส่วนแบ่งแทนผู้เสียหาย ย่อมเป็นการมุ่งคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายซึ่งมีสิทธิเรียกร้องให้คืนทรัพย์สินหรือใช้ราคาได้อยู่แล้ว เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการเยียวยาความเสียหายรวดเร็วยิ่งขึ้น ไม่ต้องฟ้องเป็นคดีแพ่งใหม่ ซึ่งมีเจตนารมณ์ทำนองเดียวกันกับมาตรา 44/1 ที่ต้องการมุ่งคุ้มครองสิทธิและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เสียหาย ให้ได้รับความคุ้มครองครอบคลุมทุกฐานความผิดและความเสียหายอย่างอื่นนอกจากการขอให้คืนทรัพย์สินหรือใช้ราคาเพิ่มเติมมากกว่าในมาตรา 43 อีกทั้งยังได้มีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5400/2560 วินิจฉัยวางข้อกฎหมายในมาตรา 44/1 ว่า แม้ผู้ร้องจะมีส่วนผิดซึ่งถือว่าไม่เป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย แต่เมื่อผู้ร้องมีสิทธิเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนในทางแพ่งอันเนื่องมาจากการกระทำผิดของจำเลยได้อยู่แล้ว ก็ย่อมมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลบังคับให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา 44/1 ได้ ซึ่งในเรื่องนี้คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7326/2557 ซึ่งวินิจฉัยในกรณี มาตรา 43 นั้น ไม่สอดคล้องกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5400/2560 จึงทำให้เกิดปัญหาว่า หากบุคคลนั้นมีสิทธิเรียกร้องในทางแพ่งให้จำเลยคืนทรัพย์สินหรือชดใช้ราคาได้ แต่มิใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยในทางอาญา พนักงานอัยการก็จะไม่มีอำนาจเรียกให้จำเลยคืนทรัพย์สินหรือใช้ราคาแทนผู้เสียหายได้ อันเป็นการตีความตัดสิทธิผู้เสียหาย ไม่สอดคล้องต่อเจตนารมณ์ของมาตร 43 ที่มุ่งคุ้มครองสิทธิและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เสียหายอย่างแท้จริง

ปัญหาประการที่สอง คือ ปัญหาการดำเนินคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาตามมาตรา 43 ในกรณีที่สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับตามมาตรา 39 กล่าวคือ กรณีที่สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับตามมาตรา 39 คดีส่วนแบ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาตามคำขอของพนักงานอัยการตามมาตรา 43 นั้น จะระงับหรือตกไปด้วยหรือไม่ ศาลจะต้องดำเนินกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดีส่วนแบ่งต่อไปอย่างไร เนื่องจากการที่สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปในระหว่างพิจารณาของศาล ศาลจะต้องมีคำสั่งจำหน่ายคดีส่วนอาญาออกจากสารบบความ ซึ่งในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำขอส่วนแบ่งขอให้จำเลยคืนหรือใช้ราคาแทนผู้เสียหายตามมาตรา 43 เมื่อต่อมาจำเลยถึงแก่ความตาย หรือในคดีความผิดต่อส่วนตัวได้มีการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง หรือยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมาย ในกรณีเหล่านี้ศาลฎีกาเคยวินิจฉัย

ให้จำหน่ายคดีอาญาออกจากสารบบความ และคำขอส่วนแบ่งยอมตกไปด้วย แต่อย่างไรก็ตาม หากกรณีที่ผู้เสียหายยื่นคำร้องตามมาตรา 44/1 เมื่อต่อมาจำเลยถึงแก่ความตาย ในกรณีเช่นนี้ ศาลฎีกาได้วินิจฉัยวางบรรทัดฐานว่า แม้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปตามมาตรา 39 ก็ตาม ก็ไม่มีผลทำให้คดีส่วนแบ่งตามคำร้องของผู้ร้องตกไปด้วย แต่อย่างใด ซึ่งในเรื่องนี้เป็นปัญหาการตีความบังคับใช้กฎหมายที่ยังมีข้อแตกต่างกันอยู่ อีกทั้งบทบัญญัติมาตรา 43 ก็มีได้กำหนดไว้ครอบคลุมถึงปัญหาดังกล่าว จึงทำให้เกิดการตีความที่ไม่สอดคล้องกันและไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ในการคุ้มครองสิทธิ อำนาจความสะดวกให้แก่ผู้เสียหายอย่างแท้จริง ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อผู้เสียหาย ทำให้ต้องนำคดีส่วนแบ่งไปเริ่มต้นฟ้องเป็นคดีใหม่

ปัญหาประการที่สาม คือ ปัญหาของผู้เสียหายในการเรียกร้องให้จำเลยชดเชย

ค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา 44/1 ในความเสียหายอย่างอื่นที่ไม่ได้เกิดจากการกระทำความผิดที่พนักงานอัยการฟ้อง กล่าวคือ เนื่องจากการกระทำความผิดบางกรณีอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เสียหายหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน เป็นต้น ตัวอย่างเช่น จำเลยขับรถชนโดยประมาทจนรถยนต์ของผู้เสียหาย เป็นเหตุให้ผู้เสียหายรับอันตรายสาหัสและรถยนต์พังเสียหาย การที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องจำเลยเฉพาะข้อหาความผิดต่อชีวิตร่างกาย เช่น ความผิดฐานกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 300 มิได้ฟ้องในข้อหาความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน เนื่องจากการกระทำโดยประมาทเป็นเหตุให้ทรัพย์สินเสียหายไม่มีกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เช่นนี้การที่ผู้เสียหายยื่นคำร้องตามมาตรา 44/1 ขอให้จำเลยชดเชยค่าเสียหายต่อร่างกายและเรียกค่าเสียหายต่อทรัพย์สินที่เสียหายมาด้วย เคยมีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เมื่อพนักงานอัยการมิได้ฟ้องในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ผู้เสียหายจะเรียกค่าเสียหายเกี่ยวกับทรัพย์สินไม่ได้ (เทียบคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7121/2560) ซึ่งในกรณีนี้มาตรา 44/1 ก็มีได้บัญญัติเป็นการตัดสิทธิผู้เสียหายเอาไว้ชัดเจน ทำให้มีปัญหากเกิดขึ้นว่า เมื่อพนักงานอัยการมิได้ฟ้องจำเลยในความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน แม้ผู้เสียหายมีสิทธิเรียกร้องในทางแพ่งที่จะได้รับชดเชยค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายต่อทรัพย์สินที่เสียหายนั้นได้ก็ตาม ก็จะอาศัยช่องทางตามมาตรา 44/1 โดยยื่นคำร้องขอให้ศาลบังคับจำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนในความเสียหายต่อทรัพย์สินไม่ได้ จึงเป็นการตีความบังคับใช้กฎหมายที่ไม่สอดคล้องต่อเจตนารมณ์ในการคุ้มครองสิทธิ อำนาจความสะดวกให้แก่ผู้เสียหายอย่างแท้จริง

ปัญหาประการที่สี่ คือ ปัญหาอำนาจของศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาในการหยิบยกคดีส่วนแบ่งขึ้นวินิจฉัยเพื่อให้เป็นไปตามข้อเท็จจริงในคดีอาญา ตามมาตรา 46 ในกรณีที่ไม่มีการอุทธรณ์หรือฎีกาในคดีส่วนแบ่ง กล่าวคือ ในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์และผู้เสียหายยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 เข้ามา หากศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง พนักงานอัยการโจทก์อุทธรณ์ คดีส่วนอาญา แต่ผู้เสียหายไม่ได้อุทธรณ์คดีส่วนแบ่งขึ้นมา เมื่อศาลอุทธรณ์รับฟังข้อเท็จจริงว่าจำเลยกระทำความผิดเป็นการแตกต่างจากที่ศาลชั้นต้นรับฟังมา

ในกรณีนี้เคยมีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า เป็นปัญหาข้อกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย แม้ผู้ร้องไม่อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ก็มีอำนาจหยิบยกคดีส่วนแบ่งขึ้นวินิจฉัยได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8126/2556 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 12802/2558, 5418/2559 วินิจฉัยไว้ทำนองเดียวกัน) กรณีหนึ่ง และหากผู้เสียหายยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา 44/1 เข้ามา และได้เข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการด้วยตามมาตรา 30 หากศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง พนักงานอัยการโจทก์อุทธรณ์คดีส่วนอาญา แต่ผู้เสียหายซึ่งเป็นโจทก์ร่วมไม่ได้อุทธรณ์คดีส่วนแบ่งขึ้นมา เมื่อศาลอุทธรณ์รับฟังข้อเท็จจริงว่าจำเลยกระทำความผิด เป็นการแตกต่างจากที่ศาลชั้นต้นรับฟังมา ในกรณีนี้เคยมีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า หากโจทก์ร่วมมิได้อุทธรณ์คดีส่วนแบ่ง คดีส่วนแบ่งย่อมเป็นอันยุติไป ศาลอุทธรณ์จะหยิบยกคดีส่วนแบ่งขึ้นวินิจฉัยให้เป็นไปตามข้อเท็จจริงในคดีอาญาไม่ได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4720/2559) อีกกรณีหนึ่ง ทั้งสองกรณีดังกล่าวนี้มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ไม่สอดคล้องแตกต่างกันอยู่ ทั้งๆ ที่ข้อเท็จจริงที่แตกต่างกันอยู่นั้น ไม่น่าจะเป็นสาระสำคัญอันจะทำให้มีคำวินิจฉัยแตกต่างกันได้ การที่ศาลอุทธรณ์ไม่หยิบยกคดีส่วนแบ่งขึ้นวินิจฉัยเพื่อให้จำเลยรับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้แก่โจทก์ร่วม โดยถือว่าคดีส่วนแบ่งเป็นอันยุติไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นแล้วนั้น ส่งผลทำให้โจทก์ร่วมไม่อาจนำคดีส่วนแบ่งมาฟ้องจำเลยเป็นคดีแบ่งใหม่ได้ เนื่องจากอาจต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 148 เพราะเป็นฟ้องซ้ำ หรือมาตรา 144 เพราะเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาซ้ำ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำให้ผู้เสียหายไม่ได้รับชดเชยเยียวยาความเสียหาย ก่อเกิดความไม่เป็นธรรมและไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของมาตรา 46

จากการศึกษาค้นคว้าในเรื่องมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ผู้ศึกษาพบว่า เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปในทางคุ้มครองสิทธิและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เสียหาย และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย จึงมีข้อเสนอแนะในปัญหาดังกล่าว คือ

1. ปัญหาความหมายของผู้เสียหาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 43 มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

แก้ไขเพิ่มเติม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 43 จากเดิมที่บัญญัติว่า

“คดีลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ฆังทรัพย์ ปล้นทรัพย์ โจรสลัด กรรโชก น้อโกง ยักยอกหรือรับของโจร ถ้าผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกร้องทรัพย์สินหรือราคาที่เขาสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำผิดนั้น เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีอาญา ก็ให้เรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนผู้เสียหายด้วย”

แก้ไขเพิ่มเติมโดยให้เพิ่มข้อความในมาตรา 43 ดังนี้

“คดีลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ฆังทรัพย์ ปล้นทรัพย์ โจรสลัด กรรโชก น้อโกง ยักยอก หรือรับของโจร ถ้าผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกร้องทรัพย์สินหรือราคาที่เขาสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำผิดนั้น เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีอาญา ก็ให้เรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนผู้เสียหายด้วย โดยมีต้องพิเคราะห์ว่าบุคคลนั้น

จะเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัยหรือไม่”

2. ปัญหาการดำเนินคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญาตามมาตรา 43 ในกรณีที่สิทธินำคดีอาญามาฟ้องร้องตามมาตรา 39 มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 43 จากเดิมที่บัญญัติว่า

“คดีลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ฆังทรัพย์ ปล้นทรัพย์ โจรสลัด กรรโชก นื้อ โกง ยักยอกหรือรับของโจร ถ้าผู้เสียหายที่สิทธิที่จะเรียกร้องทรัพย์สินหรือราคาที่เขาสูญเสียไปเนื่องจากการกระทำผิดนั้น เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องคดีอาญา ก็ให้เรียกทรัพย์สินหรือราคาแทนผู้เสียหายด้วย”

แก้ไขเพิ่มเติมโดยให้เพิ่มข้อความในมาตรา 43 วรรคสอง ดังนี้

“ในกรณีตามวรรคหนึ่ง หากสิทธินำคดีอาญามาฟ้องร้องตามมาตรา 39 ให้พนักงานอัยการมีอำนาจดำเนินคดีส่วนแพ่งต่อไปได้”

3. ปัญหาของผู้เสียหายในการเรียกร้องให้จำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามมาตรา 44/1 ในความเสียหายอย่างอื่นที่ไม่ได้เกิดจากการกระทำความผิดที่พนักงานอัยการฟ้อง มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 44/1 จากเดิมที่บัญญัติว่า

“ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ถ้าผู้เสียหายมีสิทธิที่จะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพราะเหตุได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือได้รับความเสื่อมเสียต่อ เสรีภาพในร่างกาย ชื่อเสียง หรือได้รับความเสียหายในทางทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลย ผู้เสียหายจะยื่นคำร้องต่อศาลที่พิจารณาคดีอาญา ขอให้บังคับจำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนแก่ตนก็ได้

การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง ผู้เสียหายต้องยื่นคำร้องก่อนเริ่มสืบพยานว่าคำร้องดังกล่าวเป็นคำฟ้องตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ในกรณีที่ไม่มี การสืบพยานให้ยื่นคำร้องก่อนศาลวินิจฉัยชี้ขาดคดี และให้ถือ และผู้เสียหายอยู่ในฐานะโจทก์ในคดี ส่วนแพ่งนั้น ทั้งนี้ คำร้องดังกล่าวต้องแสดงรายละเอียดตามสมควรเกี่ยวกับความเสียหายและ จำนวนค่าสินไหมทดแทนที่เรียกร้อง หากศาลเห็นว่าคำร้องนั้นยังขาดสาระสำคัญบางเรื่อง ศาล อาจมีคำสั่งให้ผู้ร้องแก้ไขคำร้องให้ชัดเจนก็ได้

คำร้องตามวรรคหนึ่ง จะมีคำขอประการอื่นที่มีใช้คำขอบังคับให้จำเลยชดเชยค่าสินไหม ทดแทนอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดของจำเลยในคดีอาญามีได้ และต้องไม่ขัดหรือแย้งกับ คำฟ้องในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ และในกรณีที่พนักงานอัยการได้ดำเนินการตาม ความในมาตรา 43 แล้ว ผู้เสียหายจะยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง เพื่อเรียกทรัพย์สินหรือราคาทรัพย์สิน อีกไม่ได้”

แก้ไขเพิ่มเติมโดยให้เพิ่มข้อความในมาตรา 44/1 วรรคสี่ ดังนี้

“การยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามมาตรานี้ ผู้เสียหายจะมีคำขอบังคับเรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอย่างอื่นที่ไม่ได้เกิดจากข้อหาความผิดที่พนักงานอัยการยื่นฟ้องก็ได้”

4. ปัญหาอำนาจของศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาในการหยิบยกคดีส่วนแบ่งขึ้นวินิจฉัยเพื่อให้เป็นไปตามข้อเท็จจริงในคดีอาญา ตามมาตรา 46 ในกรณีที่ไม่มีการอุทธรณ์หรือฎีกาในคดีส่วนแบ่ง มีข้อเสนอแนะดังนี้

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 46 จากเดิมที่บัญญัติว่า

“ในการพิพากษาคดีส่วนแบ่งศาลจะต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญา”

แก้ไขเพิ่มเติมโดยให้เพิ่มความในมาตรา 46 วรรค 2 ดังนี้

“แม้ไม่มีการอุทธรณ์หรือฎีกาคดีส่วนแบ่งก็ตาม ให้ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกามีอำนาจหยิบยกคดีส่วนแบ่งขึ้นวินิจฉัยเพื่อให้เป็นไปตามข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในคำพิพากษาคดีส่วนอาญาได้”

เอกสารอ้างอิง

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. คำอธิบายหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการดำเนินคดีในขั้นตอนก่อน

การพิจารณา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ จีรรัชการพิมพ์, 2551.

กุศล บุญเย็น. คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณการ, 2541.

คณิต ณ นคร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2549.

คณิง ภาไชย. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1 แก้ไขเพิ่มเติมโดยรองศาสตราจารย์

ณรงค์ ใจหาญ. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เดือนตุลา, 2550.

จุลสิงห์ วสันตสิงห์. คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 1 (มาตรา 1– มาตรา 119).

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์กรุงสยาม พับลิชชิ่ง, 2556.

ธานีศ เกศวพิทักษ์. คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 1-2 (มาตรา 1-156).

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์กรุงสยาม พับลิชชิ่ง, 2559.